

A galambász!

SZAPPANOS ISTVÁN harminc éve foglalkozik galambokkal. Az eltelt idő alatt módja és lehetősége volt találkozni a legnagyobb galambászokkal és galambokkal, mind itthon, mind külföldön. Ennek következtében szerzett magas fokú elméleti és gyakorlati tudása méltán emeli őt sportunk kiemelkedő egyéniségeinek sorába.

Galambász pályafutására így emlékszik: „...Az első postagalambok hetedik koromban kerültek hozzám. Az Y-1 veszprémi egyesületbe 1959-ben léptem be. Még rendőrségi engedéllyel. Aki megkedveltette velem a postagalambsportot – ma is jó barátom – Kovács György az Y-1 egyesületből. Vele azóta is mindent megbeszélünk. Tudunk örülni egymás eredményeinek. Most jóleső érzéssel tölt el, hogy Ő az egyesületi bajnok, és az idén a kerületi rövid-, középtávú bajnokságban csak néhány pont különbséggel lett második. Galambállományunk 90%-ban azonos vérhanyadú.

Életem főbb állomásai? Mint már említettem, 1959-ben lettem igazolt játékos. A következő, amikor először indultam „zarándok útra” Ajkára. Ott Stadler Ernő és Törvényi Pepi bácsi, az akkori kerület élversenyzői jelentették a csúcst.

1964-ben, átszoktatott állománnyal nyertem az első egyesületi bajnokságot. Még ez év őszén Mosonmagyaróvárra kerültem főiskolára. Kellemesen gondolok vissza az ottani galambászokra: Potreis Jóskára, Schmuck Karcsira, Zimmerer Karcsira, Hack Frédi bácsira, Erky Imrére, Orbán Pistára stb...

Iskolatársaim voltak: Hegedűs Feri Albertirsáról, Kecskés Bandi a C-8-ból, Szatmári Feri Dánszentmiklósról. Óvárhoz közel volt Győr: Schaub József, Csaplár Ottó... 1966-ban Kovács Gyuri barátom jóvoltából ismertem meg Anker Alfonzot személyesen is. Kiderült, hogy Ő sertésnemesítő (érettségi után 1 évig sertésgondozó voltam). Így aztán kétszerez lett a szimpátia. 1969-től Anker Alfonz munkatársa lehettem, 1979-ben bekövetkezett haláláig.

Első kerületi bajnokságomat 1979-ben nyertem. Fontos dátum Újházy Péter megismerése 1973-ban. Ekkor indultam el az igazi galambászat felé. Páratlan lehetőségeim nyíltak. Kaposvárra, Anker Alfonzhoz járt az egész ország. Olyan beszélgetéseknek lehettem fültanúja, a mely a Főnök és az ország akkori elitje között zajlott. A legtöbbet a Főnök és Újházy Péter közötti beszélgetéseknek köszönhetek. Nem mindenben volt azonos a véleményük. Nekem csak magamba kellett szívnom mindent, s mikor eljött az ideje, e szerint cselekednem. Talán nem állítok valótlant, ha azt mondom, ilyen lehetősége az országban senkinek sem volt.

Évtizedeket nyertem. Túlzás nélkül állíthatom, komoly galambászműveltséget szereztem ebben az időszakban. A műveltség pedig nem más, mint megkülönböztetni a valóst a hamistól, továbbmenve a lényegest a lényegtelenről. Rendelkezésemre állt a Főnök könyvtára. Bármikor kérdezhettem. Képet kaphattam az ország az ország postagalambsportjáról, galambász kultúrájáról anélkül, hogy mindenhova elzarándokoltam volna, és mindezt úgy, hogy a beszélgetőtárs nem én, hanem a Főnök volt. Betekintést nyerhettem Európára is. A Besnyői utcában, és később Érden „gyakorlati bemutató” is volt.

Munkahelyi kollégáim voltak Paál Pista, Kuti Lajos, Kertész Attila, Gyulai Jóska is visszajárt. A Főiskolán dolgozott Lovas Laci...

Ezután már csak kellett tennem, amit Novák Tóni javasolt fiatal kollégájának, - aki kezdte szorongatni a bajnokságban, és ismételten tanácsot kért – „Van hegedűd, vonód, gyantád, hegedülj!”

Az igazi áttörést 1977 jelentette, mikor a mai Pápa-Fehérvár kerületek közös bajnokságában VIII. helyezést értem el. Ekkor a főszerep 1973 őszén Újházy Pétertől kapott 10 db fiatal utódaié volt. Anker Alfonztól is sok galambot kaptam. Ezek közül a „Kopasz pár”

(Draaierke X Jan) X (Fister X Labanc) és a (Dikke Zwarte Crayonne) X Plafon pár gyerekei nyújtottak átlag felett.

1976-ban Kaposvárra látogatott Piet de Weerd és Gerard v. d. Puym. Előzőleg Steven van Breemen is Anker Alfonz vendége volt. Gerard segítségével Nyugat-Európába is eljutottam és remek galambokkal térhettem haza és megismerhettem azt is, hol tart a világ.

Az utolsó állomás, ami kettétörte versenyzői pályafutásomat 1984-ben volt. Családi konfliktusok miatt, amit részben az „intenzív” galambászat okozott, végül is Érdre költöztem. Egy évig laktam ott, majd újra költözés vissza Veszprémbe... Azóta, ha kérdezik, hány éves vagyok, azt felelem – 44 és egy évig laktam Érdén. Az utolsó versenyem is 1984-ben volt. Azóta nem indítottam el az órám. Illetve egyszer, amikor kölcsön adtam...

Mi a tenyésztésem alapelve? Jót a jobbal. Szokásos a keresztezést és a rokontenyésztést egymással szembe állítani. Mindkettőre szükség van, kb. 3:1 arányban. Tehát az a legjobb, ha a születendő utódok, 60-70%-ban keresztezésből származnak évente. A kezdő, kevésbé jártas tenyésztők számára, gyümölcsözőbb csak a keresztezés. A rokontenyésztésnek már komolyabb állategészségügyi és szelekciós szempontjai vannak. Jules Galles véleménye erről: „A legjobb belga galambok különböző eredetű keresztezésből származnak. Ez mindig is így volt, bármit is mondjanak, vagy írjanak a vérrokontenyésztésről.” Én ezt még kiegészíteném azzal, hogy a legjobb tenyészgalambok zöme is keresztezett. Természetesen, ez nem jelenti azt, hogy rokontenyésztésből nem származhatnak jó galambok, de arányuk, kb. 80:20-hoz. Szükség van természetesen klasszikus törzsekre, mint pl. Stichelbout, vagy Janssen. Az Ő hírnevüket is elsősorban a tőlük elkerült galambok alapozták meg, melyet keresztezési partnernek használtak. (Nem csak egy generáción keresztül.)

Sosem hittem magamról, hogy Stichelbout, vagy Janssen vagyok. „Tisztavérű” állomány tenyésztése, és eredményes versenyeztetése utópia. Ismeretségi körömben még nem sikerült senkinek. Két lehetőség van. Vagy maradnak 5-6 generáción keresztül a régi galambok és eltűnik az eredményesség, vagy közben történnek keresztezések, és 15-20 év alatt megváltozik az állomány vérhányada, de maradnak az eredmények.

Példaként álljon előttünk Kotymán Imre. Ő kilenc kerületi bajnokságot nyert zsinórban. Az elsőket Fabrykkal, a középsőkben már főszerepet kaptak a Marcell Desmetek, Fulgonik, az utolsóban pedig a prímet a Symonsok vitték. Egy dolog maradt csak változatlan, és ez a bajnokság. EZ A LÉNYEG. A többi csak eszköze a cél elérésének.

Kik röptetnek a galambjaimmal? Vicesen a jók közül sokan, a gyengék közül senki. Hadd idézzem Komlódy Ferit; „Anker galambja mindenkinek van. Annak is, aki győz, és annak is, aki utolsó.”

A galamb csak egy lehetőség. A galambhoz technológia is tartozik. Minél nemesebbek a galambok, annál, tökéletesebb annál tökéletesebb tartást, gondozást, tréningezést igényelnek. Egy magas szintű technológia alkalmazása sok munkát jelent. Nem vállalja mindenki. Sokan megnyugtatóják magukat azzal, ha időnként mélyen nyúlnak a pénztárcájukba. A tartós sikerekhez nagyon sok munka és idő szükségeltetik. A türelem sem hátrány. A jó anyagi lehetőségekkel rendelkezők, gyakran gyűjteményeket rendeznek be, csak hát jön az a fránya állategészségügyi helyzet...

Konkrétan válaszolok, Akik az évkönyvekben is megemlítettek, a kerületi bajnokok közül: Malina Feri, Dovocsin László, Szabó Attila, Héninger Tibor, Csordás Karcsi, Kertész Attila, Szlovákiából, Dunaszerdahelyről Gyurovszky Béla, Komarnóból, Forgács János.

Természetesen szerte az országban vannak másodikok, harmadikok stb... Remélem, a jövőben ők is jelentkeznek a dobogó legmagasabb fokán, s ha gondolják, majd elmondják.

A siker mindig azé, aki elérte. Én legfeljebb egy kis lökést tudtam adni, néha galambbal, tanáccsal. Azt adom tovább, amit Ankertől, Újházytól, Gerard v. d. Pluym-tól kaptam. Ez az élet rendje...

Milyen a jó galamb? Egészséges. Természetesen jó származásúnak kell lennie. (Minél több jó versenyző, vagy örökítő galamb az egyenes, vagy oldalági rokonok között.)

Nem elég csak a nagy tenyésztők neve! Felépítésében, viselkedésében remek, szuper egészséggel párosulva. Nem tudom senkinek megmondani, ha a kezembe ad egy galambot, hogy levesbe való, vagy megnyeri a versenyt. Csak azt tudom, nekem szimpatikus-e, vagy sem? Ha nekem nem tetszik, azért lehet még igen jó galamb. Minél többet tudunk egy galambról, annál biztosabban tudjuk megítélni az értékét. Hímekről szívesebben mondok véleményt.

Egy galamb tollazata, viselkedése, mozgása, állapota nekem többet árul el, mintha agyonnyomkodom, tapogatom... A fej, a tekintet nekem sokat mond. Ha a galamb pupillája a szem alsó és elülső részében található, és az íriszben fekete pontok, pálcikák is találhatóak, legtöbbször gyors galambbal van dolgunk, ha a karosszéria jelei egy jó motort takarnak. Minden, a gyors, biztos tájékozódáson és energiagazdálkodáson múlik.

Milyen az egészséges galamb? Amelyik mindig „vasalt”? Viselkedése önbizalmat sugároz. Tollazata ép, selymes, rugalmas és púderos. Szeme egy különös fénnel csillog. Szívesen repül, hajkurászás nélkül is. Orrdudora vakítóan fehér, puha, rugalmas, finoman porozott. Szemhúsa minél fehérebb, annál jobb. Teljesen száraznak kell lennie. Nem húzik el, szabályosan vedlik, könnyebbnek tűnik, mint testtömege sejtetni sejteti! Izomzata élő, rugalmas. Ürüléke szabályos.

Milyen a jó galambász? Aki, amíg él, tanulni akar, aki együtt tud érezni a galambokkal, akinek jó szeme van, jó a memóriája, le tud vonni következtetéseket, negatívumokat is. Akiben van egyfajta alázat a sport iránt, például olyan, mint Balczó Andrásban, aki világbajnoki- és olimpiai győzelmekkel a tarsolyában elment a lovaspályára akadályokat állíttatni...

Akiben van egyfajta csendes fanatizmus, győzni akarás (nem mindenáron). Aki zsebre tudja tenni a vereségeket, hogy később annál nagyobbat üssön vissza. Aki sosem elégedett. Aki meg tud újulni, átlépve saját árnyékát. Aki önzetlen, segítőkész, aki nem csak az üzlettel törődik. Aki mindenképp előtt betartja sportunk játékszabályait.

Azt vallom, amit Fekete István: „ÉN nem szeretem az erejükben döjfésködőket, mert tudom, hogy egyszer elesett és szomorú lesz mindenki. A kemény tekintet alázatos és révedező, a parancsoló nagy hang, lágy, s kérő. Az ököl, kinyújtott reszkető tenyér.”

Milyen a jó versenyprogram? Itt sok, egymással sokszor ellentmondó érdeket kell figyelembe venni. Ezért nagyon fontos, hogy megfelelő sorrendet tudjunk felállítani.

Ezek a szempontok:

- Amit képesek a galambok teljesíteni, anélkül, hogy túl sok jó galambot kellene időről időre feláldozni. Vagyis teljesíthető legyen!
- Vonzó legyen a tömegek részére, szakmailag megfelelő sikert, tenyész kiválasztást adjon!
- Anyagilag ne terhelje erőt felül a résztvevőket!
- Ne legyen családellenes, kötelező robot!

Tehát kínálgjon választási lehetőséget, ne legyen kötelező jellegű, a siker érdekében.

Elengedhetetlen tehát, ha a programról beszélünk, az értékeléssel is foglalkozzunk. A kettő szervesen összefügg. Először azt kellene tisztázni, mi a jó galamb, aztán azt, ki a jó tenyésztő? Szemléletváltásra lenne szükségünk. Félre kellene tenni a gigantomániánkat. El kellene gondolkoznunk azon, mit miért csinálnak a belgák, a hollandok, a nyugat-németek...

Azt gondolom:

- Előtérbe kellene helyezni az élgalambokat a csapatbajnokságokkal szemben.
- Ne csak annak legyen esélye a jó szereplésre huzamosan, aki száz, vagy ennél több galambot tud tartani.

- Több fajta nyerési lehetőség, legyen választható mindenkinek, hol és miben szeretne részt venni.
- Igazságosabb feltételrendszer kidolgozása.
- Ne csak a szállítók pénzbevétele motiválja a programok és értékelések összeállítását.
- Figyelembe kellene venni az időjárást, gondolok itt, részben a későbbi kezdésre, és a júliusi hétvégék kihasználására.

Vagyis mindent egybevetve, ne a mennyiség domináljon úgy a galambtartásban, a szállításban, az elérhető helyezésekben, hanem a MINŐSÉG!

Az Anker Alfonz Országos Bajnokság egy ilyen kezdeményezés. Köszönet illeti Lovas Laci barátomat, aki önzetlenül, fáradságot nem kímélve szervezi.

Milyen a magyarországi postagalambsport? Kétségtelenül van fejlődés. Én azonban a fejlődés ütemét nem látom olyan dinamikusnak, amilyen lehetne. Részben kényelemből, rossz értelemben vett konzervatizmusunk miatt. Nincsenek élő, pozitív példaképeink. A „próféták” is hallgatnak. Nem tudjuk kamatoztatni egyéniségeink értékeit, hagyatékát megfelelően.

A szaklapban nincsenek irányt mutató szakcikkék, nyilvános viták. Válogatás nélkül jelennek meg írások. Nem érzem a lektorálás hatékonyságát. Újságunknak szakmai vonatkozásban évekkkel kellene megelőzni a tömegeket, mert a szemléletformálás egyetlen eszköze. Jelentős hatása lehet, akár negatív, akár pozitív értelemben.

Rosszul tűrjük a kritikát, nem tudunk kultúráltan vitatkozni. A pozitív kritika elengedhetetlen. A nélkül könnyű az útvesztés.

A csalókkal kapcsolatban: A hivatalos állásfoglalással szemben én nem ismernék e témában pardont. Amnesztia lehetséges, de rehabilitáció sosem! Aki csalni akar, jó ha tudja, mi a retorzió. Ha ezt nem tesszük, demoralizáljuk az egész galambsportot. Természetesen az ügyeket a nyilvánosság előtt, szakszerűen kellene kivizsgálni.

Összegezve: A magyar postagalambsport még jobb lehetne, közös gondolkodással, az igények világos felméréssel, több információval. Minden területen önzetlenebbül, egyéni érdekeket félretéve.

Kritikát egyébként mindenről könnyebb mondani, mint csinálni valamit. Ezért először szeretnénk valami újat Lovas Laci barátommal megvalósítani. (A munka oroszlán részét ő végzi.)

Ez az Anker Alfonz Országos Bajnokság. Legyen ez egy új szín a palettán! Nem az eddigi értékelések helyett, hanem mellette.

A bajnokság lényege, túl azon, kegyelettel kívánunk megemlékezni Anker Alfonzról;

- Kevesebb galambbal is lehessen eredményes valaki.
- Nincs a szokásos stressz, hogy mindig mindennek sikerülnie kell! (Az ötös befutó, betli nélkül, igazságtalanabb értékelési forma, mint bármelyik másik korábbi! Aki egyszer valamilyen ok miatt gyengébb eredményt ér el egy úton, már nem tud javítani.)
- Az Anker bajnokságban mindenki a legjobb öt útját választhatja. Ha akar, mehet nyaralni, ha kiesett, mert megállt az órája, nem vált végleg esélytelenné...
- A pontokat utanként csupán három élgalamb hozhatja.
- Kialakulhatnak segítségével magyar törzsek is, ha az élgalambokat, melyeket jobban megbecsülünk, hasonlókhöz párosítjuk.

Belgiumban sincs ez másként. Ott a pénz a motiváló erő. A későbbiekben, az érdeklődéstől függően, mi is szeretnénk bevezetni a pénz díjazást.

Azt hiszem, ha Anker Alfonz élne, Ő is valami hasonlót kezdeményezett volna. Ő mindig az igazságért, az új dolgokért, a minőségért harcolt. Mi is ezt szeretnénk folytatni, szerény eszközeinkkel...”

Ez az élet rendje, említi egy helyütt Szappanos Pista. Pedig az élet nem mindig azt jutalmazza, aki megérdemelné. Az ő pályafutása alatt is adódtak kemény pillanatok. Vegyük

csak az 1984-es évet. Úgy lett a Nyugat-III. kerület bajnokságában a második, hogy nem a galambjai veszítettek. Ebben az évben költözött Érdre. Anyagi nehézségei rákényszerítették, hogy megváljon, két csodálatos tenyészpárjától. Ezen galambok valamennyi utóda nyert legalább egy kerületi első díjat. Azt, hogy mennyire jók voltak, fényesen bizonyítja, hogy Héninger Tibor és Csernák József egyik pillanatról a másikra lett kerületünk élversenyzője.

Napjainkra jó tenyésztői munkájának köszönhetően, ismét rendelkezik ilyen galambokkal, melyekkel újra csatasorba áll.

Az újra, ami sportunk fejlődését szolgálja, mindig fogékony. Ott volt 1985-ben a Marathon Klub megalakításánál. Aztán az Országos Anker Bajnokság kiírása! Csak csendben jegyzem meg, hogy talán nem csak alig több mint másfélszáz magyar postagalambásznak „kellett” volna nevezni. Azok előtt viszont le a kalappal, akik ezt megtették. Ők úgy érezték, ennyivel tartoznak Anker Alfonz emlékének!

Baráti szívességekre bármikor hajlandó. Ha kell, elkíséri barátait tolmácsként Nyugat-Európába, és ismeretségei révén a legjobb galambokhoz juttatja azokat.

A Nyugat-III. kerület versenyprogram füzetébe huszonöt oldalas egészségügyi tudnivalókat írt. Míg vártuk a galambokat, akarva-akaratlan újra elolvastuk. Megtanultuk. Ezáltal is kerületünk egyre feljebb tornázta magát az országos listán...

Egy „hibája” van. Nem elég rámenős, nem verekszik meg az igazáért. Vele született intelligenciája következtében inkább visszavonul, ha a vita hangneme már túlzásokba csap át. Magában tudja, hogy a vitapartnerek majd rájönnek, hogy tévedtek, csak közben veszítenek pár évet.

Nagy luxusnak tartom, hogy a postagalambsport egészére kiterjedő tudását a szaklapban nem publikálja, pedig erre sokunknak nagy szüksége lenne. (A Marathon klub díjkiosztóján Deli Feri említette, hogy szívesen látná írásait a szerkesztőségben.)

Korrekttségében, szaktudásában megbízhatunk, hiszen Anker Alfonz is így ír róla utolsó cikkében: „Agrármérnök barátom, a Bakony tájáról, évtizedes galambász, első osztályú tenyésztő, A LEGRENDESEBB FICKÓ A VILÁGON...”

Gulyás József
Velence

Postagalambsport, 1989. december